

R8 AGENDA

REGIOGEMEENTEN VAN FORMAAT

29 oktober 2025

Kassencomplex (Westland)

VOORWOORD

Wij zijn R8: regiogemeenten van formaat. Jonge, dynamische gemeenten, diep geworteld in hun regio's. Met vele dorpen en steden, sterke lokale identiteiten en complexe opgaven op het snijvlak van stad en platteland. We dragen verantwoordelijkheid voor brede welvaart in onze regio's, waarin wij de noodzaak én kracht van samenwerking zien. Met deze agenda brengen wij onze gedeelde ambities en vraagstukken samen.

Onze schaal biedt kansen -zoals slagkracht, professionele organisatie en regionale invloed- maar stelt ons ook voor uitdagingen. Hoe blijven we dichtbij onze inwoners? Hoe houden we onze dorpen en wijken leefbaar en sociaal sterk, in tijden van vergrijzing en digitalisering? Deze agenda is niet alleen een intern kompas, maar ook een gezamenlijk verhaal richting andere overheden, netwerken, kennisinstellingen en maatschappelijke partners.

We nodigen uit tot dialoog, kennisdeling en samenwerking. Want hoewel onze gemeenten verschillend gelegen zijn in Nederland, zijn onze uitdagingen en ambities opvallend gelijk. Door samen te werken vergroten we onze invloed, versnellen we onze ontwikkeling en laten we zien dat vernieuwende bestuurskracht ook buiten de grote steden volop aanwezig is.

Deze agenda markeert een volgende stap in onze samenwerking, om samen te bouwen aan sterke, leefbare en veerkrachtige gemeenten. Het is een dynamisch document dat meebeweegt met nieuwe inzichten, ontwikkelingen en ervaringen. Waar nodig passen we onze koers en accenten aan, in samenspel met elkaar en met de realiteit van onze gemeenten.

Marieke Moorman
voorzitter R8

Fietsers in Siddeburen (Midden-Groningen)

R8 AGENDA

R8: REGIOGEMEENTEN VAN FORMAAT

In 2021 is ons netwerk van 'Regiogemeenten van formaat' (R8) ontstaan, op initiatief van de burgemeesters van onder andere Súdwest-Fryslân, Nissewaard en Westland. Inmiddels zijn we uitgegroeid tot een samenwerkingsverband van 10 gemeenten, waarbij we herkenning vinden in een vergelijkbaar profiel en gedeelde vraagstukken.

Onze gemeenten zijn relatief jong (ontstaan uit herindelingen) en bestaan uit grootschaligheid (in oppervlak, aantal kernen en inwoners) in combinatie met een sterk lokaal karakter: Uitgestrekte gemeenten met een mix van stedelijke en plattelandsgebieden. We bestaan veelal uit een groot aantal dorpen met elk een eigen identiteit en geschiedenis. In onze gemeenten bestaan meerdere grotere en kleinere dorpen of steden naast elkaar.

Daarnaast hebben we gemeen dat we actief zoeken naar een balans tussen schaalvoordelen (zoals professionele ambtelijke organisatie, slagkracht in regionale samenwerking en efficiënte dienstverlening) en nabijheid tot inwoners. We opereren vaak in gebieden waar sociaal-maatschappelijke en -economische opgaven zoals vergrijzing, krimp, leegstand, arbeidsmarktveranderingen en behoud van voorzieningen in dorpen en wijken spelen. Tegelijk kennen we een sterke gemeenschapszin en identiteit.

Onze gemeenten hebben te maken met problematiek van zowel stad als platteland. Het betreft complexe opgaven die zowel typisch landelijk als (semi)stedelijk zijn, wat ons onderscheid van andere Nederlandse gemeenten.

In de afgelopen jaren hebben we flinke stappen gezet. We zitten stevig aan tafel bij VNG, bijvoorbeeld in overleggen met de andere netwerken en bestuur VNG en leveren input bij de invulling van commissie-vacatures. Met ministeries (onder andere BZK, over 'Elke regio telt') is contact. En als netwerk hebben we diverse bijeenkomsten georganiseerd en zoeken we elkaar steeds vaker op. De komende tijd gaan we aan de slag me deze agenda en zetten we in op het betrekken van portefeuillehouders en inhoudelijke (vak-)collega's.

OPPERVLAKTE
gemiddeld
290 KM²

#KERNEN
gemiddeld
26

#INWONERS
gemiddeld
78.000

Gemeente Westerkwartier · Gemeente voorne aan zee · Gemeente Súdwest-Fryslân · Gemeente Nissewaard · gemeente Midden-Groningen · Dijk en Waard · Gemeente Westland · Land van Cuijk · Meierijstad · gemeente Hoeksche Waard

Vliegerfestival (Nissewaard)

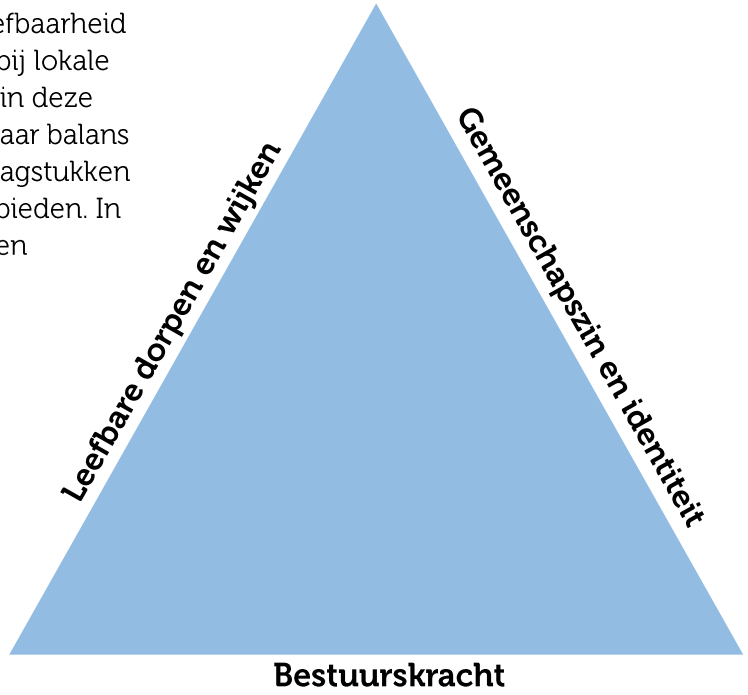
R8 AGENDA

DE 3 ZIJDES VAN ONZE SAMENWERKING

DRIE SAMENHANGENDE THEMA'S
Onze gemeenten kenmerken zich door het samenspel van opgaven op de thema's:

- LEEFBARE DORPEN EN WIJKEN
  In onze dorpen en wijken staat de leefbaarheid op verschillende manieren onder druk, met onder andere opgaven ten aanzien van wonen, werken, voorzieningen, sociale cohesie en bereikbaarheid.
- GEMEENSCHAPSZIN EN IDENTITEIT
  Onze dorpen en wijken beschikken over veel gezamenlijke kracht. Deze verbondenheid is echter geen vanzelfsprekendheid. We zoeken naar manieren om nabijheid en gemeenschapszin voelbaar te houden.
- BESTUURSKRACHT
  Als relatief jonge gemeenten zijn we volop in ontwikkeling. Het vraagt bijvoorbeeld om positionering in regionale samenwerkingsverbanden en nieuwe verhoudingen ten opzichte van dorp- en wijkraden.

Deze thema's zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zo draagt een sterke gemeenschap bij aan leefbaarheid en kan een krachtig bestuur beter aansluiten bij lokale behoeften. Onze gemeenten herkennen zich in deze drie zijdes van de driehoek en de zoektocht naar balans daartussen. We werken samen aan om de vraagstukken die daar bij horen beter het hoofd te kunnen bieden. In onze R8-agenda hebben we aandacht voor een evenwichtige verdeling tussen deze zijdes.

FOCUS VAN ONZE INZET

KENNISDELING
In ons netwerk richten we ons primair op het delen van kennis, ervaringen, inzichten en inspiratie: zo leren we van elkaar en ontwikkelen we gezamenlijke kennis. We staan immers voor vergelijkbare vraagstukken van leefbare dorpen en wijken, gemeenschapszin en identiteit en bestuurskracht. Door kennisdeling kunnen we tot nieuwe oplossingen komen en elkaar versterken, op basis van voorbeelden uit de dagelijkse praktijk (van een andere gemeenten). En het voorkomt dat we ieder afzonderlijk het wiel opnieuw uitvinden.

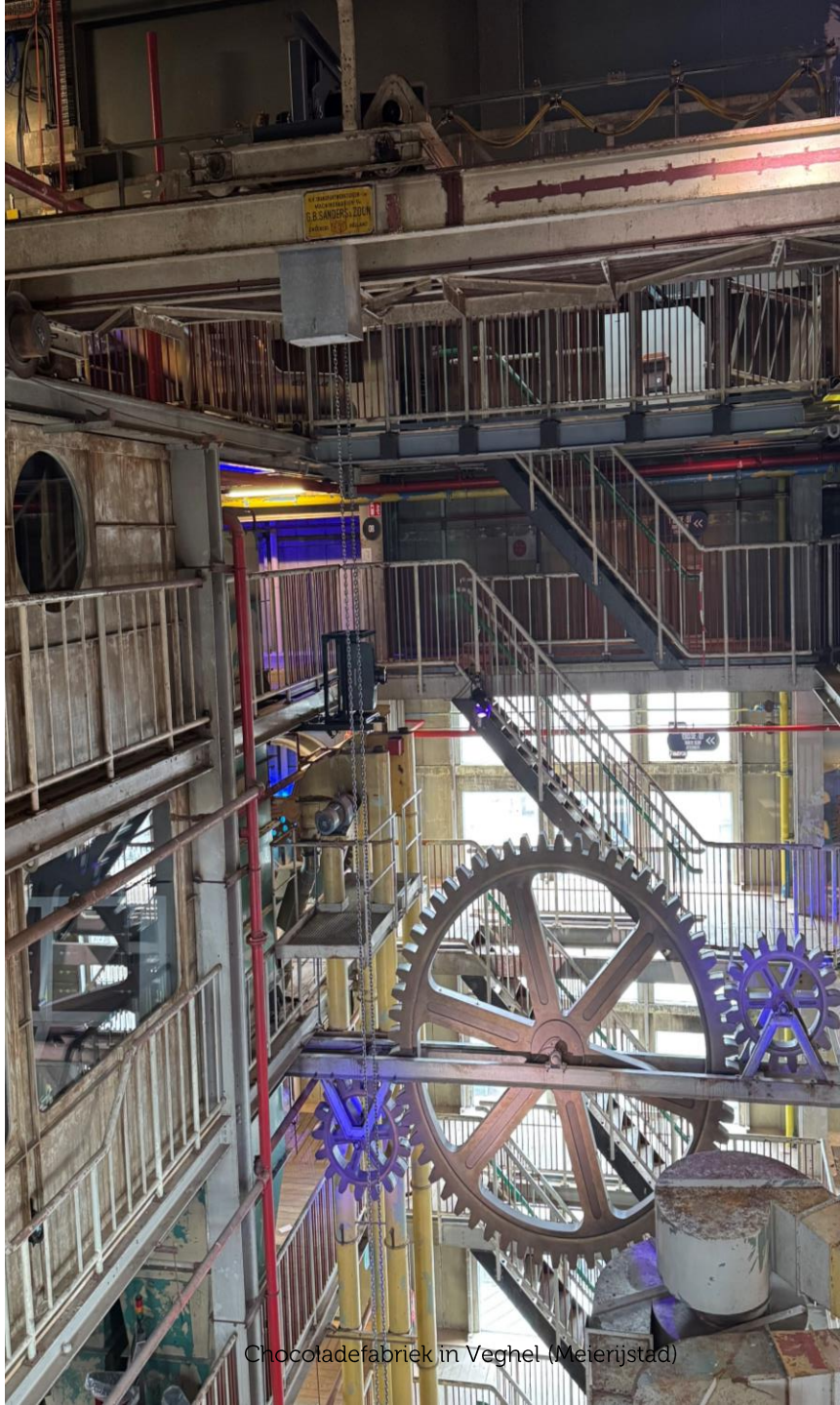
LOBBY
Daarnaast trekken we gezamenlijk op richting koepelorganisaties (zoals VNG en IPO), Rijksoverheid en Europa. Samen is het mogelijk om onze gezamenlijke belangen beter op de agenda krijgen of onder de aandacht te brengen, bijvoorbeeld als het gaat om rijks-investeringen of wet- en regelgeving.

Door gezamenlijk op te trekken in kennisdeling, werken we steeds verder aan de concretisering van de lobby-insteek van R8.

IN SAMENWERKING
We erkennen het belang van sterke verbindingen met andere netwerken en partners. Daarom zoeken we samenwerking met landelijke koepels (zoals VNG), kennisinstellingen en andere netwerken (zoals P10) die zich inzetten voor vergelijkbare thema's. Hierdoor versterken we onze gezamenlijke positie en vergroten we onze mogelijkheden op waardevolle kennisdeling en lobby. Het doel is niet alleen om onze stem te laten horen, maar ook om samen met anderen tot slimme, uitvoerbare oplossingen te komen voor de maatschappelijke opgaven waar we voor staan.

In de volgende pagina's is voor de drie thema's van R8 benoemd wat onze opgaven zijn, welke vragen leven en wat onze gezamenlijke inzet is.

R8 AGENDA

Chocoladefabriek in Veghel (Meierijstad)

LEEFBARE DORPEN EN WIJKEN

OPGAVE

Kenmerkend voor onze gemeenten is dat zij een uitgestrekt gebied beslaan, met een mix van grote en kleinere dorpen en steden. De leefbaarheid staat er op onder druk, door ontwikkelingen als vergrijzing, ontgroening, verschraling van voorzieningen en beperkte bereikbaarheid. Er leven diverse sociaal-maatschappelijke en -economische vraagstukken, bijvoorbeeld over hoe we wonen, werken, zorg, onderwijs en mobiliteit in stand kunnen houden of vernieuwen. Met oog voor de verbinding met steden, waarvan de voorzieningen ook op peil dienen te blijven voor inwoners van omliggende dorpen. Ook sociale cohesie speelt een rol. Aandacht voor het versterken van de verbondenheid tussen inwoners is van belang, zeker daar waar dit kwetsbaar is. Daarbij merken we op dat er (binnen en tussen gemeenten) verschillen zijn: op sommige plekken wordt volop gebouwd en geïnvesteerd in de leefbaarheid, in andere is sprake van achtergang.

VRAAGSTUKKEN

- In dorpen verdwijnen steeds meer voorzieningen zoals basisscholen, huisartsen, winkels, bibliotheken en OV-haltes, terwijl de afstand tot centrale voorzieningen in grotere steden groot is.
- Ontoereikende infrastructuur (fysiek en digitaal) zorgen voor beperkte bereikbaarheid en daardoor verminderde participatie en economische kansen. Ook is het woningaanbod vaak niet passend en trekken jongeren weg.
- Samenspel van ruimtelijke en sociale vraagstukken in dorpen en ook steden, zoals in naoorlogse wijken (met o.a. grote herstructureringsopgave, verpaupering, beperkte sociale cohesie, hoge werkloosheid).
- Transitie van landelijk gebied, met kansen voor recreatie, toerisme en natuur, maar tegelijk concurrerend met het benutten van ruimte voor woningen, bedrijventerreinen en energietransitie.

INZET VOOR KENNISDELING

- Hoe kunnen voorzieningen op peil (en bereikbaar) worden gehouden in kleine kernen, van supermarkt tot huisarts? Welke oplossingen bieden kansen?
- In hoeverre wordt ruimtelijke ordening ingezet om bij te dragen aan de toekomst van dorpskernen en welke ruimte krijgen gemeenten daarvoor? Wat kunnen we leren van verschillende dynamieken (o.a. in woningbouw) in dorpen en gemeenten?
- Welke gemeentelijke inzet draagt bij aan stimuleren eigen kracht in kleine kernen?
- Hoe wordt leefbaarheid beleefd door de inwoners? Hoe is het te meten, en hoe zijn criteria te vertalen naar overheidsbeleid en -handelen?
- Hoe is de aanpak van leefbaarheid in de R8 gemeenten ingericht? Hoeveel ruimte is er voor participatie en betrokkenheid van bewoners? En welke aandacht is er voor maatwerk en diversiteit?

INZET VOOR LOBBY (EERSTE AANZET)

- Extra structurele middelen voor voorzieningen in dorpen en steden (via het Gemeentefonds).
- Gerichte financiële impulsen voor leefbare dorpen, bv. door subsidiëring van kleinschalige woningbouw- en infrastructuurprojecten
- Verkeer- en vervoersbeleid dat rekening houdt met criterium van leefbaarheid (bijv. in besluiten tav infrastructuur en OV).

Doezum (Westerkwartier)
R8 AGENDA

GEMEENSCHAPSZIN EN IDENTITEIT

OPGAVE

De kracht van veel van onze dorpen en wijken schuilt in hun gemeenschapszin en lokale identiteit. Onder invloed van individualisering, toenemende mobiliteit, afname van vrijwilligers en veranderende vormen van sociale participatie neemt dit af. Daarbij zorgt de transitie van het landelijke gebied voor verandering. In onze jonge gemeenten is de afstand tussen bestuur en inwoners bovendien groter worden dan voorheen het geval was. Daardoor voelen inwoners van kernen zich soms minder verbonden met het bestuur en ervaren zij verlies van lokale zeggenschap. Onze gemeenten zoeken naar manieren om gemeenschappen te ondersteunen en lokale identiteit zichtbaar en voelbaar te houden – of zelfs te versterken. Bijvoorbeeld door burgerinitiatieven en dorpsraden te ondersteunen en lokale evenementen te stimuleren.

INZET VOOR LOBBY (EERSTE AANZET)

- Extra middelen voor sociale cohesie-programma's, zoals gezamenlijke activiteiten en wijkprojecten
- Structureel budget (via Rijk of provincie) voor ondersteuning van bewonersinitiatieven
- Bevordering van vrijwilligerswerk via landelijke campagnes, scholing en beloningsregelingen (bijv. belastingvrijwilligersvergoeding verhogen)

VRAAGSTUKKEN

- Als jonge gemeente is het balanceren tussen de identiteit van één grote gemeente en die van verschillende kleine kernen, waarbij ook de toegenomen afstand tussen inwoner en bestuur (en dienstverlening) meespeelt.
- Lokale gemeenschappen hebben een enorme betrokkenheid en willen zich graag inzetten voor hun kern (dorpshuis, buurtactiviteiten, zorgcoöperaties), maar hebben soms te maken met knellende regelgeving, gebrek aan structurele ondersteuning of beperkte financieringsmogelijkheden.
- Vergrijzing, individualisering, migratie en bevolkingskrimp zorgen in sommige kernen en wijken voor een afnemend gevoel van verbondenheid en toenemende sociale spanningen. Ook de transitie van het landelijk gebied heeft effect.

INZET VOOR KENNISDELING

- Hoe kan worden omgegaan met identiteit (van gemeente en kernen), en wat is het onderscheidend vermogen? En kunnen gedeelde waarden bijdragen aan een gezamenlijke profilering van de regio, zonder dat de eigenheid van gemeenten verloren gaat?
- Hoe zetten gemeenten in op de versterking van gemeenschapszin? Wat organiseren zij voor de ondersteuning voor bewonersinitiatieven? Wat zijn goede voorbeelden van financieringsvormen (kernbudgetten, burgerbegrotingen)?
- Hoe wordt omgegaan met de landbouwtransitie?
- Welke manieren worden gebruikt om jongeren, ouderen en nieuwe inwoners met elkaar te verbinden in kernen?
- Hoe werkt men binnen een gemeentelijke organisatie toe naar één identiteit waarmee men zich verbonden voelt?

Kermis in Langedijk (Dijk en Waard)

R8 AGENDA

BESTUURSKRACHT

OPGAVE

Voor onze jonge gemeenten is het een uitdaging om bestuurskracht duurzaam te organiseren. Na een schaalsprong zoeken we naar manieren om in te spelen op de verscheidenheid binnen onze gemeenten. Verschillen in behoeften, identiteit en prioriteiten vragen om maatwerk. Waarbij inwoners en dorpsraden vaak -elk op eigen wijze- graag zelf een stem willen houden in hun leefomgeving. Dit stelt eisen aan het organiserend vermogen, het bestuurlijk evenwicht en de afstemming tussen raad, college, ambtelijke organisatie en inwoners. Ook de samenwerking met buurgemeenten, regio's en hogere overheden vergt bestuurlijke wendbaarheid. Het versterken van bestuurskracht betekent daarom niet alleen structureren en professionaliseren, maar ook investeren in vertrouwen, nabijheid en responsiviteit richting inwoners en partners.

INZET VOOR LOBBY (EERSTE AANZET)

- Erkenning van het profiel en de positie van R8-gemeenten in landelijke beleidsontwikkeling en financieringsmodellen

VRAAGSTUKKEN

- Een schaalsprong vraagt van gemeenten om een verandering van mindset van bestuur, organisatie en politiek. Deze transformatie vergt tijd, bewust leiderschap en een organisatie die meegroeit met de nieuwe rol en positie.
- Voor jonge gemeenten is het van belang zich te strategisch op te stellen in (regionale) samenwerking en allianties te vormen. Dit vraagt om stevige positionering en effectieve beïnvloeding van andere overheden, met inrichting van de daarvoor benodigde bestuurlijke ondersteuning. Invloed van inwoners (en lokale democratie) dient daarbij in het oog te worden gehouden.
- Een beleidswereld (bij Rijk en provincie) die vaak is gericht op stedelijke logica, in plaats van het profiel van onze gemeenten (waar bijvoorbeeld extra middelen nodig zijn voor infrastructuur door grotere afstanden en vele dorpen en steden).

INZET VOOR KENNISDELING

- Wat zijn effectieve manieren om politiek, bestuur en organisatie mee te nemen in groter denken en handelen? En hoe tegelijk aandacht te hebben voor nabijheid voor inwoners en hun betrokkenheid?
- Hoe positioneer je een gemeente in de regio als herkenbare, gelijkwaardige partner ten opzichte van grote (centrum)gemeente(n) – ook zonder dominante economische positie?
- Welke organisatorische modellen werken goed voor het versterken van lobbykracht en externe samenwerking (bijv. via bestuursadviseurs, regionaal team, centrale regie)?
- Hoe kan de balans bewaakt worden tussen gebieds-gericht werken in kernen en centrale sturing op gemeente- en regiobrede opgaven?
- Hoe meet je als gemeente of je invloed en herkenbaarheid in de regio werkelijk toeneemt?

Terras in Brielle (Voorne aan Zee)

R8 AGENDA

Waterpoort in Sneek (Súdwest-Fryslân)

TOT SLOT

Deze agenda is richtinggevend en vormt de basis voor onze inhoudelijke activiteiten in de komende periode. We gaan samen aan de slag met het verder verdiepen en concretiseren van de thema's, waar we portefeuillehouders en inhoudelijke collega's bij betrekken. De agenda is dan ook flexibel en zal in elke twee jaar herijkt worden. Zo bouwen we aan een R8-netwerk, dat krachtig is op de onderlinge relaties en gedeelde inhoud. En dat tegelijk 'light' is in de organisatie, zonder overdadige overlegstructuren.

In een activiteitenprogramma (zie bijlage) is omschreven waar we in 2026 aan werken (inclusief een voorzet voor activiteiten in het jaar 2027).

Intocht Roparun in Oud-Beijerland (Hoeksche Waard)

R8 AGENDA

BIJLAGE

ACTIVITEITENPROGRAMMA

- VOORZET (IN OVERLEG TE BEPALEN)

TOELICHTING VOORAF

Op basis van de R8-agenda kan in de komende jaren een aantal activiteiten worden opgepakt. De volgende pagina's bevatten daarvoor een voorzet.

Het is de R8-gemeenten om -op basis van de lijnen uit de agenda- aan te geven in hoeverre zij zich kunnen vinden in de voorgestelde activiteiten, en in welke mate zij zich daarvoor willen inzetten.

TYPE ACTIVITEITEN
In het voorgestelde programma wordt onderscheid gemaakt in intervisie- en inspiratiebijeenkomsten:

Inspiratiesessie

- Doel: Inspiratie opdoen om in te kunnen zetten in R8-verband of eigen gemeente.
- Vorm: fysieke bijeenkomst, met spreker(s) of bezoek aan locatie

Intervisie

- Doel: Bijeenkomsten bieden een kans om 'in elkaars keuken te kijken', met als doel praktijkvoorbeelden te delen en van elkaar te leren.
- Vorm: Het meest logische begin is (gezien reisafstanden) een online kennismaking om vandaaruit te verkennen waarop kennisuitwisseling van waarde is. Elke bijeenkomst kan casusbesprekingen bevatten, maar rondetafelgesprekken en een excursie naar een relevant project kunnen ook tot de mogelijkheden behoren.

OVERKOEPELENDE AFSPRAKEN

- Eigenaarschap: Activiteiten worden decentraal georganiseerd door gemeenten die zich eigenaar voelen van een thema. Het programma is flexibel en wordt ingestoken op actuele behoeften.
- Organisatie: De organiserende gemeente is verantwoordelijk voor de inhoud van de sessie (voorbereiding, betrekken van in- en externen) en de faciliteiten (locatie, catering). De ambtelijke inzet komt die benodigd is voor de organisatie komt voor rekening van de betreffende gemeente. Voor inhuur van externe expertise en faciliteiten wordt uit het gezamenlijke budget bekostigd, waar jaarlijks een begroting voor wordt vastgesteld.
- Evaluatie en overdracht: In het voorjaar van 2027 organiseren we een gezamenlijke evaluatie, om op basis daarvan de R8-agenda en het activiteiten-programma eventueel aan te scherpen.
- Frequentie: we streven naar circa 5 bijeenkomst per jaar, verdeeld over verschillende doelgroepen en thema's. Daarbij is het niet nodig alles gezamenlijk op te pakken, maar kunnen ook in kleinere groepen activiteiten worden georganiseerd.

ACTIVITEITENPROGRAMMA 2026

VOORZET

JANUARI
INSPIRATIESESSIE | Leefbare dorpen
- Insteek: kennisuitwisseling op het gebied van leefbare dorpen uit Brabant
- Voor: Portefeuillehouders en betrokken ambtenaren
- Locatie: omgeving Noordoost Brabant
- Organisator: Land van Cuijk

MAART
INTERVISIE | Organisatieontwikkeling
- Insteek: uitwisseling over omgang met een schaal-sprong: o.a. wendbaarheid, strategie, integraliteit
- Voor: gemeentesecretarissen
- Locatie: digitaal
- Organisator: Land van Cuijk & Nissewaard

[MAAND]
[suggestie: schaalsprong voor de raad]
- Insteek: andere schaal gemeente, andere schaal politiek? Over verandering mindset gemeenteraad
- Voor: griffiers
- Locatie: digitaal [?]
- Organisator: [?]

20 MEI
INTERVISIE | Regionale samenwerking in huis
- Insteek: leren over het organiseren van (advisering over) regionale samenwerking in de organisatie
- Voor: strategen/adviseurs 'samenwerking'
- Locatie: centraal (reguliere jaarlijkse fysieke sessie)
- Organisator: Land van Cuijk (ambtelijk secretaris)

12 JUNI
R8 - VOORJAARSBIJEENKOMST
- Insteek: 'Gemeenschap en identiteit'
- Voor: burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen, griffiers en ambtenaren
- Locatie: Voorne aan Zee of Dijk en Waard

28 SEPTEMBER
R8 - MAANDAGAVOND-BORREL
- Insteek: informele bijeenkomst voorafgaand aan VNG-congres
- Voor: collegeleden
- Locatie: omgeving Oost Gelre/Winterswijk
- Organisator: Land van Cuijk (voorzitter R8)

OKTOBER
INTERVISIE | Dorp- en wijkgericht werken
- Insteek: uitwisseling van expertise, inzichten, werkwijzen
- Voor: gebiedsmakelaars, dorp- en wijkcoördinatoren
- Locatie: digitaal
- Organisator: Meierijstad

NOVEMBER
INSPIRATIE- en INTERVISIESESSIE | Lobby
- Insteek: kennisdeling van experts en intervisie over regionale positionering en lobbyvaardigheden
- Voor: collegeleden
- Locatie: nntb
- Organisator: Westland

LOBBY-ACTIVITEITEN 2026
- Prinsjesdag-ontmoeting
- Indienen R8-motie voor VNG-congres
- Verdiepen in financiële (verdeel-)systematiek gemeentefonds t.a.v. R8-gemeenten
- ...
- ...

DETAILS BIJ PROGRAMMA 2026 (1)

JANUARI
INSPIRATIESESSIE | Leefbare dorpen
- Insteek: kennisuitwisseling op het gebied van leefbare dorpen uit Brabant
- Voor: Portefeuillehouders en betrokken ambtenaren
- Locatie: omgeving Noordoost Brabant
- Organisator: Land van Cuijk

Toelichting:
In de afgelopen periode is door de stedelijke regio 's-Hertogenbosch (met bestuurlijk trekkerschap door Land van Cuijk) samen met andere regio's en provincie ingezet op leefbare en vitale dorpen en daartoe een zogenoemde Toolbox ontwikkeld. De portefeuillehouder licht graag (op locatie) toe welke (eerste) inzichten dit heeft opgeleverd.

MAART
INTERVISIE | Organisatieontwikkeling
- Insteek: uitwisseling over omgang met een schaal-sprong: o.a. wendbaarheid, strategie, integraliteit
- Voor: gemeentesecretarissen
- Locatie: digitaal
- Organisator: Land van Cuijk en Nissewaard

Toelichting:
De R8 leden bevinden zich in verschillende fasen van ontwikkeling na eerder doorlopen gemeentelijke herindelingen. In het eerder uitgevoerde onderzoek was de inschatting dat de transformatie van de organisatie na een herindeling zo'n 7 tot zelfs 14 jaar kon nemen. Op onderdelen van het handelen laat een enkele gemeente zien, dat meer dan 14 jaar aan transformatie ook kan. Wat kan men van elkaar leren om de groeistap naar een grotere ambtelijke organisatie van een grotere gemeente in goede banen te leiden.

[MAAND]
[suggestie: schaalsprong voor de raad]
- Insteek: andere schaal gemeente, andere schaal politiek? Over verandering mindset gemeenteraad
- Voor: griffiers
- Locatie: digitaal [?]
- Organisator: [?]

Toelichting:
Een grotere gemeente vraagt een andere wijze van aansturing, kaderstelling. Bij veelkernige gemeenten vraagt dat dan ook schakelen tussen generiek beleid en ruimte voor maatwerk. Dat oog hebben voor schaal, intern en extern, zou zich ook mogen afspiegelen in de gemeenteraad. Welke vormen staan open om in de gemeenteraad het gesprek aan te gaan over en te handelen naar schaalsprong in mindset.

DETAILS BIJ PROGRAMMA 2026 (2)

20 MEI
INTERVISIE | Regionale samenwerking in huis
- Insteek: leren over het organiseren van (advisering over) regionale samenwerking in de organisatie
- Voor: strategen/adviseurs 'samenwerking'
- Locatie: centraal (reguliere jaarlijkse fysieke sessie)
- Organisator: Land van Cuijk (ambtelijk secretaris)

Toelichting:
Uit het eerste onderzoek voor de R8 bleek dat de interne organisatie en organisatiecultuur ten behoeve van extern optreden een onderwerp was. Wat kunnen de R8 gemeenten van elkaar leren over de inrichting van de ambtelijke organisatie, een versterking van bewustzijn bij regionale samenwerking tussen ambtelijke inzet en het opschalen en voorbereiden naar bestuurlijke inzet.

12 JUNI
R8 - VOORJAARSBIJEENKOMST
- Insteek: 'Gemeenschap als motor voor leefbare dorpen en wijken'
- Voor: burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen, griffiers en ambtenaren
- Locatie: Voorne aan Zee of Dijk en Waard

Toelichting:
Voorgesteld wordt om voor de voorjaarsbijeenkomst te wijden aan het thema gemeenschapszin, met als doel om bestuurders en ambtenaren kennis over succesvolle aanpakken uit te wisselen en te inspireren (bv voor nieuwe initiatieven).

Daarbij wordt de suggestie gedaan om tijdens deze bijeenkomst een gezamenlijk onderzoek naar het onderwerp te starten (zie hierna).

Onderzoek - Gemeenschapszin

- Insteek: beter grip krijgen op 'Gemeenschapszin' in relatie tot leefbaarheid en eventuele andere vragen, bijvoorbeeld over relatie burger-bestuur.
- Door: HBO/WO studenten o.l.v. lector/hoogleraar
- Afhankelijk van de kennisvragen die zich voordoen, kan contact worden gelegd met een lector en/of hoogleraar, waarmee kennisvragen en een onderzoeksopzet kunnen worden besproken. Het onderzoek biedt daarna inzicht voor college- en raadsleden en de eigen organisatie, bijvoorbeeld in het doorgronden van hoe verschillen in lokale cultuur, context, sociaal kapitaal meespelen bij gemeenschapszin en welke beïnvloedbaar zijn.

DETAILS BIJ PROGRAMMA 2026 (3)

OKTOBER
INTERVISIE | Dorp- en wijkgericht werken
- Insteek: uitwisseling van expertise, inzichten, werkwijzen
- Voor: gebiedsmakelaars, dorp- en wijkcoördinatoren
- Locatie: digitaal
- Organisator: Meierijstad

Toelichting:
Bespreking van onderwerpen als: hoe voorzieningen in kleine kernen te organiseren, praktische aanpakken voor versterken van sociale cohesie in wijken en dorpen. Ook kunnen thema's als organisatieontwikkeling, mandaat en samenwerking worden besproken. Hoewel de doelgroep in eerste instantie gebiedsregisseurs, wijkmanagers, beleidsadviseurs zijn, is juist bij thema's als organisatieontwikkeling, mandaat en samenwerking het van belang om gedeelde lessen en inzichten vast te leggen en te delen met het management binnen de gemeentelijke organisaties.

NOVEMBER
INSPIRATIE- en INTERVISIESESSIE | Lobby
- Insteek: kennisdeling van experts en intervisie over regionale positionering en lobbyvaardigheden
- Voor: collegeleden
- Locatie: nntb
- Organisator: Westland

Toelichting:
Het zijn van een grotere gemeente vraagt om een andere mindset. Zeker in de verhouding tot andere gemeenten en overheden. Vandaar aandacht voor regionale positie en lobby.

In een informatieve en informele sessie, onder begeleiding van een gespreksleider (/expert), ontstaat ruimte om te reflecteren op eigen handelen, met elkaar van gedachten te wisselen en open te staan voor nieuwe invullingen. Om zo bestuurders te trainen (in simulaties, etc) in regionale positionering en lobbyvaardigheden.

ACTIVITEITENPROGRAMMA 2027

SUGGESTIES

JANUARI
INTERVISIE | Warmtetransitie in dorpen
- Insteek: werkende aanpakken voor warmte- en energietransitie in kleine (landelijk gelegen) dorpen
- Voor: portefeuillehouders en betrokken ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

MAART
INSPIRATIESESSIE | Voorzieningen: kaders en keuzes
- Insteek: afwegingskaders bij en communicatie over keuzes voorzieningen in kernen en wijken
- Voor: portefeuillehouders en betrokken ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

APRIL
INTERVISIE | Dorps- wijkgericht werken & organisatie
- Insteek: inrichting van organisatie richting dorpen en wijken, mandatering, impactmeting
- Voor: gemeentesecretarissen, MT en ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

VOORJAAR
WERKSESSIES | Gemeenschapszin
- Insteek: doorgronden van gemeenschapszin, voorbereiding voorjaarsbijeenkomst en onderzoek
- Voor: betrokken ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

JUNI
R8 - MAANDAGAVOND-BORREL
- Insteek: informele bijeenkomst voorafgaand aan VNG-congres
- Voor: collegeleden
- Locatie: nog niet bekend
- Organisator: Land van Cuijk (voorzitter R8)

SEPTEMBER
WEBINAR | gemeentebestuur en gemeenschapszin
- Insteek: hoe verhoudt de politiek zich tot het thema gemeenschapszin, responsieve overheid
- Voor: gemeenteraden
- Locatie: digitaal
- Organisator: [?]

OKTOBER
INSPIRATIESESSIE | Lobby in Europa
- Insteek: effectieve lobby in Brussel, gevolgen van EU-beleid voor R8-gemeeenten
- Voor: portefeuillehouders en betrokken ambtenaren
- Locatie: Brussel
- Organisator: [?]

NOVEMBER
R8 - NAJAARSBIJEENKOMST
- Insteek: strategisch sturen op ‘de driehoek’
- Voor: burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen, griffiers en ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

LOBBY-ACTIVITEITEN 2027
- …
- …
- …

DETAILS BIJ PROGRAMMA 2027 (1)

JANUARI
INTERVISIE | Warmtetransitie in dorpen
- Insteek: werkende aanpakken voor warmte- en energietransitie in kleine (landelijk gelegen) dorpen
- Voor: portefeuillehouders en betrokken ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

Toelichting:
Er een ingewikkelde opgave voor kleine dorpen in het landelijk gebied. Grootschalige warmteoplossingen zijn hier niet mogelijk en tegelijkertijd bevinden deze kernen zich vaak aan het einde van de haarvaten van ons elektriciteitsnet. Netcongestie is een toenemend vraagstuk en wordt dat nog meer als voor warmte-oplossingen uitgeweken wordt naar warmtepompen. In Sudwest Fryslan is hier al de nodige aandacht aan besteed en is ook onderzocht of Deense modellen voor warmtenetten oplossingen bieden. In andere delen van het land, buiten de R8, wordt bijvoorbeeld op de Veluwe onderzocht wat de beste businesscases zijn voor verduurzaming van vakantieparken.

In een intervisiesessie kan worden besproken over onderlinge ervaringen. Ook over vragen als: welke rol hebben gemeenten bij de verduurzaming van kleine kernen, hoe belangrijk zijn burgerinitiatieven, waar liggen mogelijke kruisverbanden tussen bewoners en bedrijven. Visieontwikkeling op dit vlak kan belangrijk zijn voor de lange termijn leefbaarheid in kernen.

MAART
INSPIRATIESESSIE | Voorzieningen: kaders en keuzes
- Insteek: afwegingskaders bij en communicatie over keuzes voorzieningen in kernen en wijken
- Voor: portefeuillehouders en betrokken ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

Toelichting:
Uitwisseling van afwegingskaders en communicatie over keuzes in voorzieningen (bv. supermarkt, school, dorpshuis). Bij de afwegingskaders is het vooral ook zaak kennis te nemen hoe in kleine kernen hybride organisaties, gebruikmakend van de organisatiekracht van inwoners, kansen bieden om voorzieningen overeind te houden. Een sessie in de vorm van bijvoorbeeld een workshop met praktijkvoorbeelden, gevolgd door een paneldiscussie.

DETAILS BIJ PROGRAMMA 2027 (2)

APRIL
INTERVISIE | Dorps- wijkgericht werken & organisatie
- Insteek: inrichting van organisatie richting dorpen en wijken, mandatering, impactmeting
- Voor: gemeentesecretarissen, MT en ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

Toelichting:
Uitwisseling over interne organisatie, mandaat van dorps- en wijkregisseurs, informatievoorziening. Diverse R8-gemeenten lopen aan tegen het inbedden van (écht) wijk- en dorpsgericht werken in de ambtelijke organisatie.

VOORJAAR
WERKSESSIES | Gemeenschapszin
- Insteek: doorgronden van gemeenschapszin, voorbereiding voorjaarsbijeenkomst en onderzoek
- Voor: betrokken ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

Toelichting:
Met het doel om praktijkvoorbeelden te delen over het versterken van gemeenschapszin, zowel in dorpen als in stedelijke wijken. Kennisvragen scherp krijgen voor onderzoek naar gemeenschapszin. Meerdere digitale sessies, ook om de voorjaarsbijeenkomst voor te bereiden. 1 fysieke bijeenkomst in najaar 2026 om de resultaten van de R8 voorjaarsbijeenkomst om te zetten naar vervolgacties.

Voorbeeldonderwerpen:

- Hoe stimuleer je jongerenparticipatie?
- Hoe ondersteun je lokale initiatieven zonder te veel te reguleren?

SEPTEMBER
WEBINAR | gemeentebestuur en gemeenschapszin
- Insteek: hoe verhoudt de politiek zich tot het thema gemeenschapszin, responsieve overheid
- Voor: gemeenteraden
- Locatie: digitaal
- Organisator: [?]

Toelichting:
Gemeenschapszin raakt aan de verhouding samenleving en bestuur. Daarin is de notie van responsieve overheid van belang, iets dat niet alleen van belang is om te overwegen voor het College en de ambtelijke organisatie. Ook de raad zal zich moeten verhouden tot haar eigen rollen en bij de invulling van participatie welke ruimte zij moet laten. Met de nieuwe wet versterking participatie op decentraal niveau komt ook meer ruimte voor het uitdaagrecht. Hoe gaat een raad daarmee om, waar geeft zij ruimte en doet dan zelf een stap terug?

DETAILS BIJ PROGRAMMA 2027 (3)

OKTOBER
INSPIRATIESESSIE | Lobby in Europa
- Insteek: effectieve lobby in Brussel, gevolgen van EU-beleid voor R8-gemeeenten
- Voor: portefeuillehouders en betrokken ambtenaren
- Locatie: Brussel
- Organisator: [?]

Toelichting:
Input leveren aan landelijke en Europese beleidsagenda's, hoe gaat dat en hoe vindt de R8 daar een gezamenlijke weg in. Reden om in 2027 gezamenlijk daar in Brussel over na te denken, eventueel te koppelen aan de jaarlijks georganiseerde Europaweek in Brussel.

- Doel: Zorgen dat belangrijke thema's voor de R8, zoals het belang van gemeenschapszin en lokale identiteit wordt meegenomen in landelijke en Europese beleidsvorming. En dat kansen die bestaan binnen het Europese Cohesiebeleid (beleid, subsidies) in beeld komen bij de R8.
- Vorm: Gezamenlijke position paper, deelname aan consultatierondes, werkbezoek aan Brussel, inhoudelijk programma (workshops, bedrijfsbezoeken) met Brusselse ambtenaren, EU parlementariers en relevante lobbyisten.
- Beoogd effect: Meer aandacht voor sociale cohesie in landelijke en Europese programma's, meer kennis van Europese kansen, hoe inzet te plegen op gezamenlijke lobby richting EU. Versterken van relevante netwerken.
- Achtergondinformatie: https://vng.nl/artikelen/onderzoek-naar-europeanisering-van-nederlandse-gemeenten-en-provincies

NOVEMBER
R8 - NAJAARSBIJEENKOMST
- Insteek: strategisch sturen op 'de driehoek'
- Voor: burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen, griffiers en ambtenaren
- Locatie: [?]
- Organisator: [?]

Toelichting:
Twee jaar agenda R8, lessen over en weer, kansen voor versterking inzet, met aandacht voor de thema's uit 'de driehoek'.

Onderlinge verbondenheid leefbaarheid kernen, gemeenschapszin en identiteit en bestuurskracht en organisatie vraagt na te denken over strategisch sturen en organiseren op die driehoek. Wat komt daar bij kijken.